

(המשך ממחזור 19)

הבריאות, ולא מתחת השנים, אכל לשובע וזה הכול. אילו היתה לו אשה היתה נהנית ממנו.

הצרה שלא היתה לו אשה כל עיקר. היתה לו רקה רכה ועדינה כמו אצל ילד קטן, אבל את זאת אפשר היה לראות רק ביום. במקום כל זה יכולת להרחיח. הוא השתמש במיקולון כל כך חזקים, כאילו פרח שדה פרחים צוק מתוך תמונה גרועה.

— נו, גרישה, — אמר. — איך זה, כלום לא תגיד לי שלום?

— סלק את פרצופך מכאן, — אמר גרישה. בקבוקי הבירה מתחת לבית־שחיו השמיעו צליל נעים. הרגשתי פתאום צמא, ממש כאב בגרון והייתי נשבע, שגם גרישה חש אותו דבר.

— שמע, גרישה, — אמר הוא. — היתה לי בשבילך עבודה מן השבוע הבא. שלוש מאות וחמישים לירות ל־חודש. דרומה מבאר־שבע. מסכים?

— ואתה תעבור כאן ערב ערב במכוניתך, — אמר גרישה, — ותסור לפעמים לצריף, כדי לנוח קצת וככה לשוחח קצת עם לינה שלי, בזמן שאני אקבל יבלות במדבר באר־שבע ואשלח לה כסף, לא כן? רצה לירוק אבל הבקבוקים שוב השמיעו את צלילם, וגרוננו היבש הוציאו מן הכלים.

— „אייזי אד סיווד, סכולויץ, אידי ליגאטי פיוס, בלאטסקאיה מורדה!“ (הסתלק מכאן, מנחל, הסתלק כלב טפיל, פרצוף של זונה!) — אמר.

לא ראיתי דבר. הבקבוקים שקשוו והתנפצו בחושך ופתאום הרגשתי טעם מר של בירה. זינקתי קדימה ורחפתי את מרפקי לפני כשהברכיים מורמות קדימה. היה לי מול, קלעתי ישר לבטני, בדיוק בו ברגע, כשהתכוונן לחבוט בגרישה שנית. הוא נאנח מכאב, אבל זה לא הזיק לו הרבה. הוא היה בחור חסון. ראיתי איך הרים את גרישה והשליך אותה כחול. אחר פנה אלי עם אגרוף מורם כ־פטיש. חמקתי, והאגרוף ירד על גרישה. שניהם התגלגלו למרגלות הצריף. קיר הדיקס חרק, קפצתי עליהם מאחור; קרבתי את שתי ידי ורציתי לחבוט בעורפם, אלא שפתאום תפסו שיניים חדות בקרטולי. אבדתי את שיווי המשקל והסתובבתי, ואז חטפתי מההוא מכה בלסת עד שהועפתי אל הגדר, אל האבק, אל חבורת כלבים הרוטנים בנביחה.

התאוששתי כעבור שעה קלה; גרישה החזיק את ראשי בין ברכיו וניגב במטפחת את הדם הזב מן השפתיים. כל הזמן זימזמו לי האזניים, כאילו ירדתי ממוס, לאחר שעות רבות של טיסה. ליקקתי את הדם וניסיתי להתרומם. לא הצלחתי. ברכי כשלו וצנחתי ככול עץ.

— כל זה רק בגלל הכלב הארוך שנשך אותי ברגל, — אמרתי כששיני נוקשות זו בזו.

— הלך כבר, — אמר גרישה.

— אחרת היינו עושים ממנו קציצות, — אמרתי. — רציתי לחבוט בו בעורפו, ואז יכול היית לגמור אותו לגמרי. בשתי ידיים כמו גרון. זאת לימד אותי צנחן אחד.

אבל הכלב הארוך הזה חרק את שיניו בקרטולי. גרישה שתק. ראיתי רק את הפרופיל החד שלו.

— בין כה וכה, הוא לא יחזור הנה יותר, — אמרתי. — חבר, היינו מרביצים בו כהוגן.

גרישה פנה אלי, עיניו הבהירות והאלכסוניות הבריקו כעיני חיה.

— לא, — אמר. — לא היינו יכולים לו. ויודע אתה מדוע? כי שני ברנשים אשר לא אכלו חדשים לשובע, אינם שוים הרבה. — שתק רגע. — אל תפחד, — אמר. — הוא אולי יחזור שנית. אך לאחר זאת לא יחזור לעולם.

קם ממקומו, ועזר לי לקום. פתח את הדלת ודחף אותי אל הצריף. ואו, באור הצהוב, החד, ראיתי את פניו של גרישה. לחיו נפותה ועין אחת תפוחה, עכורה, ובולטת. עוד זמן רב אחר כך, כאשר שכבתי במיטתי בחשכה, ראיתי את פניו הפצועים. נרדמתי ושוב התעוררתי בגלל מראה הפנים.

נזכרתי בגרמני אחד, אשר קיעקע על זרועו פני אשה. מתחת לציור היתה כתובת: „הכול יחלוף מלבד פניך“; היה זה פסוק גדול, אבל הגרמני הזה שרת בצי המסתרי הצרפתי, וקודם לכן עבר עם רומל את המדבר המערבי, וציפצף בעצם על כל הדברים החשובים בעולם. לרגע נדמה היה לי כי לא היו אלה פני אשה מקועקעת, אלא פניו של גרישה, כפי שראיתי אותם לפני שעה. צוענים ונפוחים עם עין בולטת בלעג. לא יכולתי להירדם. שמעתי את לינה בוכה ונוזפת בו, על שביזבו המון בשר; לא חתיכה קטנה, אשר הצטמקה ולינינו על המחבת, אלא הרבה בשר שאפשר היה לאכול אותו, אלוהים יודע כמה זמן. כן שמעתי איך הפצירה בו, שיניח לה ויסתלק ממנה עם פניו האיומים. לבסוף, על סף שנת, שמעתי איך גבר על התנגדותה ואיך בכתה על הכנעתה לו. ועוד חשבתי: גרישה הוא בחור כארו — ומה שקרה לפני שעה רק מקרה היה. בהנאה האונתי לבכיה ונרדמתי.

למחרת בבוקר התגלחנו מוקדם מרגיל. גרישה הדביק תהבושת על עינו. אכלנו צלחת קחאק במרגרינה. גרישה נשק ללינה הקטנה — שהיתה עוד ישנונית ומצוברחת — ויצאנו את הצריף.

הזקן שהיה לו אחיין באמריקה, כבר חיכה לנו. נראה נקי מאד. מגולה, מעל לצוואר לבש מעין אפאשקה, ומכנסיו הקצרים היו מגוהצים בדייקנות — לידו נראינו שיניו כאילו ברחנו מהגיהנום, במכנסיו חקקי המלוכלכים והחולצות המרופטות. הזקן החזיק מכתב בידו. אתם ודאי תעברו ליד תיבת דואר, — אמר. — תעשו לי טובה, — ומסר לי את המכתב. מכתב עבה וכבד. כתב אותו בטח חצי לילה, כשהוא משתעל ומגנב את דמעותיו. רציתי לקחת אותו, אך גרישה עצר בידי.

— אנחנו הולכים לכביש חיפה, — אמר. — בדרך אין כל תיבת דואר.

הזקן עזב אותנו בלם מרוצה. הסתכלתי על גרישה.

— למה זה, למען השם, לכביש חיפה? — שאלתי. — למה אנחנו צריכים ללכת שלושה קילומטרים, כאשר האוטובוס מגיע הנה עד מתחת לאף?

— אז מה יש? — אמר גרישה. — לא ידעתי, שיש לך עניין דחוף כל כך לסדר. אפשר לפעמים לטייל ברגל; בין כה וכה לא נגשוש איש לפני תשע.

— חקא, — אמר. — טיול כזה ירגיע את עצבך המרוטים.

הלכנו דרך השדה עד לכביש ומשם, עם שפת הים, דרך הפלאזה הענקית הריקה. אחר כך טפסנו על הגבעה, פנינו שמאלה והלכנו דרך השכונה, אשר גרו בה דיפלומטים — היו שם בתים קטנים נקיים שהסתתרו בין עצים פורחים להפליא; לפני שער כל בית עמדו בקבוקי חלב. לפעמים שלושה ואפילו ארבעה. מסתבר שגרו בהם הרבה ילדים. היתה לי הרגשה מוזרה בגלל לינה הקטנה. העפתי מבט בגרישה; ראיתי, שגם הוא מסתכל על אותם בקבוקי חלב, אבל העמיד פנים, כאילו הדבר לא איכפת לו. היה לי חשק להרים אבן ולשבור את חלבי, — בשיטתיות, בדם קר וללא כל הסבר. אך לא יכולתי להרשות

„היא היתה הזונה היפה בארץ זו, ויכלה להרשות לעצמה להפסיד 20 לירות“

לעצמי זאת; הלא הלכנו כדי למצוא עבודה — באותו יום כבכל יום אחר זה חדשים ימים.

גרישה התעכב ליד אחד הבתים, שהיה ראוי למגורי בובות ולא למגורי בני אדם. הכל מסביב היה נקי ומסודר כל כך. הוא הוציא מכיסו קופסת פח עם דיוקן של רב־חובל מזוקן, בלא לחשוב הרבה התישב למרגלות הגדר, נשען עליה בגבו ופשט את רגליו עד לאמצע הדרך.

— שב, — אמר. — נעשן. התישבתי על אבן מרוחקת במקצת. השעה היתה אחרי שבע, אך האבן כבר חיממה כהוגן את הישבן שלי. גרישה ראה זאת וחיך.

התישבתי על יד גרישה ונשענתי גם אני על סריגי הגדר. הדלקנו סיגריה ומיד הוטב לנו. חשבתי בלבי שבארץ זו לא צריך הרבה כדי להינות מן החיים. כשרק הגעתי אליה, היה נדמה לי, שאיני מחבב את הארץ הזאת, אבל, אחר־כך, כאשר הכרתי אותה, ראיתי כי טעיתי. הטעות נבעה מכך שאהבתי את הארץ הזאת מבלי דעת על כך. ולעולם לא אחזל מלאהוב אותה, את החלקות עליהן מסתובבות ממטרות המים, את הפרוסים הנותנים ריח משכר כל כך, עד שכן אדם מפחד להאמין שזו אמת. את הגבעות הרגרי עות של הגליל ואת הכפרים אליהם יורדים פתאום ובהם יודעים הערבים לדבר בעשר לשונות ובכולן רע מאד, וב־כולן באותה הקלות ובאותה הרצינות. אני מאמין, ששם שוכן האלוהים ושמועולם לא יצא משם. ואמין בואת, על אף כל האסונות והפגעים שעוד יפגעו בארץ הזאת. נתחשק לי לספר על כך לגרישה, אולם כשפניתי אליו, חשבתי שלבי יתפוצץ מרוב פחד. זועה כיסתה אותי ויחד עם זאת הת־יבש גרוני כל כך, כאילו לא שתייתי אף טיפת מים בחיי.

לפני עמד כלב ענקי, שנראה איש, כמו השד עצמו. חסרו לו רק קרניים. הוא היה שעיר ושחור כופת, רגליו היו עבות ויכולתי לשער לעצמי את גודל שיניו המסתתרות בפה מרובע ומכוסה שערות. הכרתי כלבים כאלה, גזע „עבדוקן“ ממינכן, מין נדיר ויקר, המשמש לציד. הליצנים של הס״ס השתמשו בו בתור כלבי מטרה, כיוון שהיו איומים יותר מן הזאבים ומן הבולדוגים. פעם ראיתי אחד כזה קופץ על בן־אדם, מפילו על האדמה, ומשסע לו כתף שלמה בנגיסת פה אחת.

כעת עמד הכלב במרחק שני צעדים ממני ונענע בזנבו הקצר. לא זויתי. אצבעותי נכח באש הסיגריה שפחדתי להש־ליכה. חיכיתי עד שתחלק מידי בעצמה. אספתי את רגלי בעדינות, כדי שאוכל להפילו ברגע שיקפוץ עלי. אבל הכלב לא זו. איוה זכוב עף לפני אפו והוא הקיש הקשה לא־איכפתית בשיניו. אחר כך קרב את אפו הלח, המרובע, אל לחיי, נגע בי בכף רגלו העבה, השעירה, פעמיים־שלוש וזה, כנראה, שיעשע אותה. לבסוף קפץ, נבח בקול באס אדיר והתרחק בריצה ובקפיצות כשהוא מפנה אלי מפעם לפעם את פיו השעיר, כאילו מאוכזב שלא הגבתי על את־גרו. התנפלתי על גרישה בשצף קצף.

למה לא הרימות אבן, טיפש שכמאת! — צעקתי. — היית צריך לחבוט בו כהוגן. אתה רואה שהכלב רוצה לנשוך אותי ואתה יושב בנחת ומסתכל!

— אתה רואה זה שהיה צריך לעשות זאת, — השיב גרישה. — בדיוק אותו דבר. להרים אבן ולחבוט בראשו. — פחדתי לזוז.

— ואני מה, לא פחדתי? — שאלתי. — מעולם לא ראיתי עוד כלב ענק שכזה.

כלב יפה, — אמר גרישה. הוא היה נרגז. חשבתי בלבי, שמא מתבייש גרישה בשל פחדנותו.

אילו היה תופס אותך בשיניו, — אמר גרישה, — אזי...

נענע בראשו, אך לא סיים; הסתכל בי מן הצד בכעס, ונמנע מלהיפגש עם מבטי. חזרתי וחשבתי בלבי, כי הוא מתבייש. ריחמתי עליו.

— נו, נו, גרישה, — אמרתי. — נמשיך! סוף־סוף לא קרה דבר. — לא כלום, — אמר גרישה.

הלכנו אל האוטובוס והכלב הארוך רץ אחרי. לא אחרינו, רק אחרי בלבד. הייתי בטוח בכך. לא סובבתי את ראשי והייתי משוכנע, כי ברגע מסויים יקפוץ עלי מאחור ויכריע אותי לארץ. כעת נגע אפו בידי. צמרמורת עברה בעורפי, אחר כך עמד על ידי בתחנה וכאשר הגיע לבסוף האוטובוס שלנו, רץ כברת דרך ארוכה אחרינו. בן־אדם שעמד על ידי, אמר:

— יש לך כלב יפה.

— בחדאי, אמרתי, וניגבתי את הזיעה. — כלב נורא יפה. אוכל למכור לך אותו.

— חס וחלילה, — אמר נפחד. היררה, ולבסוף שאל:

— כמה הוא צריך לאכול?

— שני בקבוקי שמפניה וקופסת קאזיאר ליום, — אמר גרישה. — אבל תוכל לבטוח באשך. הוא כבר ישמור עליה.

— גסות רוח.

— אז אל תשאל שאלות.

— אתה חדש בארץ?

— כן, — אמר גרישה. — אבל כבר הספקתי לשבת בבית־סוהר בגלל מכות באוטובוס.

האיש נעלב. הוא החל מספר לנוסעים שפעם היה כאן הכל אחרת, שפעם היו מכבדים בני־אדם בארץ הזאת, ואפשר היה אפילו להשאיר דירה בלתי־נעולה. סורגים וברזים החלו מתקנים רק אחרי המלחמה, כאשר הגיעו העולים החדשים. הוא עצמו סלל כבישים, ייבש ביצות וחלה בקדחת, בעוד שהם זללו וסבאו באירופה. גרישה אמר לו שישלח חשבון בעד הקדחת ואז הוא, גרישה, יראה מה כבר אפשר לעשות למענו. חיל שרירי ושוזף, שעמד עלי־ידינו והאזין לשיחה, שאל אותי למה זה אנו היהודים מוכרחים תמיד לרוב. עניתי לו שאיני יודע וכך הגענו לתל־אביב. כשירדנו מהאוטובוס עוד רעדו ברכי. אמרתי לגרישה:

— לצולם לא אחזור אל הדרך הזאת; הכלב המנחל הזה לא יסלח לי שנית.

ברחוב המלך ג'ורג' ראינו את הברנש שידענו כי יש לו קשרים ושיוכל לסדר לנו עבודה. הוא ישב בבית־קפה קטן ואכל משהו. בפה מלא הרדיע לגרישה, כי כעת קשה באופן מיוחד למצוא עבודה, כי באו הרבה עולים חדשים ואיש אינו יודע כיצד להעסיק את כולם. הפסיק לרגע, חיכה קלה והסתכל בנו כמבט ממים, אחר־כך חזר ומילא את פיו אוכל ואמר שמאר לא ינעם לו לראות שני אנשים צעירים מחוסרי־עבודה, אבל כאשר הוא בא לארץ, לא היה לו כלום חוץ מקדחת וממלחמות עם הערבים ואיכשהו הכל הסתדר.

— לענין, — אמר גרישה. — כמה אתה רוצה ואיזו עבודה אתה יכול לסדר לנו? הוא בלע נתח ענקי ואמר בלי גמגום: